

Måndagen den 2 maj

Kl. 12.00

---

*Om hjälparbetet i
Eritrea, m. m.*

Förhandlingarna leddes av andre vice talmannen.

1 § Justerades protokollet för den 22 april.

2 § Svar på interpellation 1987/88:233 om hjälparbetet i Eritrea, m. m.

Anf. 1 Statsrådet LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Maria Leissner har frågat utrikesministern vad Sverige nu gör och kan göra för att omedelbart medverka till att hjälparbetet kan fortsätta oavbrutet och att förhandlingar om en fredlig lösning snarast kan komma till stånd mellan de stridande parterna. Interpellationen har överlämnats till mig.

Läget i Etiopien är för närvarande mycket allvarligt. Svälten, som följt på den svåra torkan, förvärras av ökande krigsaktivitet i landets norra delar. I huvudsak kan jag alltså instämma i Maria Leissners beskrivning av läget.

Alltsedan inledningen av hjälparbetet under hösten 1987 har livsmedelstransporterna försvårats på grund av överfall och andra krigshandlingar i provinserna Eritrea och Tigre. I november vädjade Internationella röda kors-kommittén, med stöd från bl. a. Sverige, om öppna vägar för hjälpsändningarna. Det militära trycket från motståndsrörelserna har därefter ytterligare ökat. Senast föranledde offensiven i Eritrea i början av april den etiopiska regeringen att med hänvisning till säkerhetsläget tills vidare stoppa de internationella hjälporganisationernas arbete och närvaro i området. Att svälten får bli en bricka i spelet i detta krig är upprörande. Å regeringens vägnar har jag påtalat att beslutet att utestänga internationella hjälparbetare kommer att få ödesdiga konsekvenser för de hjälpbehövande. Det är fruktansvärt att det förvärrade konfliktläget på detta vis tillåts gå ut över den av torka och svält redan hårt drabbade befolkningen.

Sverige har på flera sätt försökt påverka den etiopiska regeringen att ompröva sitt beslut att stoppa hjälparbetet. Strax efter beslutet uppvaktade t. ex. Sveriges ambassadör i Addis Abeba skriftligen ansvarig etiopisk myndighet, varvid han bl. a. vädjade om en omprövning av beslutet. Denna uppvaktning gjordes även på övriga västliga och neutrala givarländers vägnar. Vid uppvaktningen betonades särskilt angelägenheten av att åtminstone FN-organisationerna och Internationella röda kors-kommittén på egen

risk och i egen regi tilläts fortsätta sitt arbete.

Härefter har biståndsgivarna på olika sätt verkat för att hjälparbetet åter skall tillåtas i full utsträckning. Bl. a. besökte FN:s generalsekreterares personlige representant, Martti Ahtisaari, Etiopien för endast någon vecka sedan. Dessa humanitärt grundade framställningar har redan vunnit visst gehör och vår förhoppning är att omständigheterna i området på nytt snart skall medge att hjälparbetet kan komma i gång i full utsträckning.

Den svenska regeringen har sedan hösten 1987 avsatt ca 150 milj. kr. för insatser mot svälten i Etiopien. De svenska bidragen har huvudsakligen kanaliserats via enskilda organisationer – särskilt internationella röda kors-kommittén – detta för att om möjligt nå utsatta människor varhelst behoven finns, också i konfliktområdet.

Den andra delen av Maria Leissners fråga avser Sveriges möjligheter att medverka till att förhandlingar om en fredlig lösning kommer till stånd. Just mot bakgrund av vårt långvariga biståndsarbete är det naturligt att den svenska regeringen uppmärksam följer utvecklingen i konfliktområdet, bl. a. i syfte att närhelst ett lämpligt tillfälle erbjuds verka för att en fredlig lösning kan uppnås. Vi har från svensk sida vid upprepade tillfällen givit uttryck för vår beredvillighet att bidra till en process som kan leda till fred om parterna markerar sin vilja för detta. Tyvärr har något entydigt besked i denna fråga hittills inte lämnats från någon sida.

Situationen i Etiopien är för närvarande mycket svår. I det läget är det viktigt att inte reagera med uppgivenhet utan att på olika sätt och genom olika kanaler försöka bidra till en fredlig utveckling och förbättrade levnadsvillkor för den etiopiska befolkningen.

Anf. 2 MARIA LEISSNER (fp):

Herr talman! Först vill jag tacka biståndsministern för svaret.

Som det sägs i svaret är läget i Etiopien mycket allvarligt. Torkan, svälten och framför allt det nu 28 år långa kriget, som ju skapat hundratusentals flyktingar och skövlat Eritrea, har orsakat en katastrofsituation. Min interpellation handlar om vad Sverige gör och kan göra för att medverka till att hjälparbetet kan fortsätta oavbrutet och vad vi gör för att förhandlingar om en fredlig lösning kommer till stånd mellan de stridande parterna.

Den första delen av interpellationen blev mycket tillfredsställande besvarad. Biståndsministern framhåller att Sverige på flera sätt sökt påverka. Det tycker jag är utomordentligt bra.

Den andra delen av interpellationen handlar om hur själva orsaken till en stor del av svälten och katastrofsituationen skulle kunna undanröjas, hur man med andra ord skulle kunna åstadkomma fred. Jag måste säga att jag är en aning besviken på den delen av svaret. Den är tyvärr mindre utförligt besvarad.

År 1950 beslöt FN:s generalförsamling om en federation mellan Etiopien och Eritrea under självstyre. År 1952 blev detta formellt genomfört. Under 1950-talet införlivades Eritrea successivt i Etiopien, vilket strider direkt mot generalförsamlingens överenskommelse. Befolkningen i Eritrea var 1962, när Eritrea formellt blev införlivat, starkt emot införlivandet, även de som tidigare hade förespråkat en federation med Etiopien. Många av dem som

förespråkade federation tvingades bli politiska flyktingar i samband med införlivandet.

Motståndsrörelsen tog till vapen 1962. Sedan dess har det rått ett krig. Den etiopiska armén har bekämpat den eritreanska befolkningen. De senaste 13 åren, sedan Haile Selassie störtades, har det handlat om ett rent terrorkrig mot civilbefolkningen. Självfallet är detta till en stor del skulden till svältkatastrofen.

Det är av utomordentlig betydelse att kriget upphör och att det eritreanska folket självt får avgöra sin egen framtid. Om detta finns inte en rad i biståndsministrarnas svar utan bara några kryptiska meningar om att vi vill bidra till en process som kan leda till fred om parterna markerar sin vilja. Biståndsministern hävdar också att parterna i konflikten inte har lämnat något entydigt besked. Jag skulle därför vilja fråga biståndsministern: Vad är det parterna skall markera sin vilja för? Vad är det för villkor den svenska regeringen ställer för att kunna uppfatta att parterna markerar sin vilja för fredsprocessen? Det är väl känt att Etiopien inte på något sätt vill förhandla om en fred. Man anser att motståndsrörelsen EPLF helt enkelt är ett gäng banditer som man således inte behöver förhandla med. Däremot har EPLF sagt sig vara villig att låta den eritreanska befolkningen själv avgöra sin framtid, även om man i och för sig har tagit ställning för ett självstyre. Jag tycker det skulle räcka som kriterium för ett entydigt besked om en process som kan leda till fred att EPLF är villig att förhandla och diskutera hur befolkningen i Eritrea skulle kunna få möjlighet att bestämma över sin framtid.

Vad tycker den svenska regeringen bör ske i Etiopien – är det förhandlingar som avses? Är den svenska regeringen i så fall beredd att trycka på den etiopiska regeringen för att förmå den att sätta sig ner och inleda förhandlingar med motståndsrörelsen?

I interpellationen säger biståndsministern också att regeringen följer utvecklingen i regionen. Detta uttalande är till intet förpliktande.

I DN för några veckor sedan skrev Afrikaexperten Basil Davidson att avgörandet nu förefaller att vara nära i Eritrea. De senaste månaderna har visat att EPLF har haft förmågan att vinna betydande militära segrar, och sålunda kan det hända att det blir ett militärt avgörande inom kort.

Mot bakgrund av att Sverige har ett långvarigt engagemang i Etiopien och även i Eritrea har vi ett särskilt ansvar för att fred kommer till stånd. Det vore mycket beklagligt om Sverige skulle komma att anklagas för svek, om vi genom bristande agerande skulle hamna vid sidan om i utvecklingen.

Det har nu varit krig i nästan tre decennier, varav det under de senaste 13 åren har varit ett rent terrorkrig. Jag hoppas att Lena Hjelm-Wallén här och nu skulle vilja klargöra att regeringen avser att göra något mer än att följa utvecklingen.

Anf. 3 Statsrådet LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Det är alldeles riktigt som Maria Leissner säger att detta är ett mycket upprörande krig som har pågått mycket länge och att det dessutom är svårt att se någon lösning på det. Då kan man fråga sig: Kan Sverige göra något direkt?

Vad vi har gjort och vad vi kommer att fortsätta att göra är att till den etiopiska regeringen, liksom till motståndsrörelsen, framföra att svälten inte får utnyttjas i krigföringen, att vi har en beredvillighet att ställa upp och hjälpa till i en process som skulle kunna leda till fredliga förhållanden. Men det är här jag konstaterar att vi inte kan göra detta om ingen önskar vår medverkan.

Vi har åtskilliga gånger framfört vår ståndpunkt till samtliga parter i konflikten. Vi har också sagt att man kan se oss som en förmedlande part i det här sammanhanget, om parterna själva så önskar. Senast vid mitt besök i Etiopien hade jag tillfälle att diskutera både med utrikesminister Berhanu Bayih och med statschefen Mengistu om Eritreafrågan.

Man kan också fråga sig: Kan vi internationellt göra någonting? Det internationella samfundet borde uppmärksamma konflikten i norra Afrika mer än vad som sker i dag – det håller jag med om. Sedan kan man fundera över i vilka fora arbetet skulle kunna ske. Tyvärr har FN hittills inte visat sig vara särskilt framgångsrikt när det gäller att få till stånd en lösning på den här typen av konflikter.

Problemet – enligt vad vi har fått fram hittills – är att ingen av parterna är beredd att gå in i en förhandlingslösning. Det vi då kan göra är att arbeta med långsiktigt förtroendeskapande åtgärder för att förankra principen om förhandlingar och förhandlingsuppörelser, att kartlägga kompromissviljans gränser och därmed försöka lägga en grund för ett närmande mellan parterna. Det är ändå där det hela måste börja.

Detta är riktmärket för den svenska inställningen i Eritreafrågan, och det bör det vara även framgent.

Anf. 4 MARIA LEISSNER (fp):

Herr talman! Uppenbarligen är den svenska regeringens syn ändå att det borde komma till stånd någon förhandlingslösning i konflikten. Då ställer jag mig fortfarande undrande till vad det är som vi från vår sida har sett av EPLF:s agerande som skulle tyda på att EPLF är motståndare till en förhandlingslösning. Man har faktiskt vid ett flertal tillfällen sagt att man vill få till stånd en diskussion där de eritreanska människorna själva får bestämma över sin egen framtid. Man är alltså inte i första hand intresserad av att villkorslöst få igenom sin egen ståndpunkt om självständighet.

Det råder inget tvivel om att det är den etiopiska regeringen som har motsatt sig förhandlingar. Av det skälet vill jag återigen fråga biståndsministern om den svenska regeringen skulle kunna tänka sig att utnyttja sina kanaler och utöva påtryckningar på den etiopiska regeringen för att förmå den att sätta sig ned vid förhandlingsbordet. Det skulle vara av utomordentligt stor betydelse, och det skulle också vara ett sätt för oss att ta det ansvar som jag menar att vi har när det gäller konflikten mellan Eritrea och den etiopiska regimen.

Man kan ana en annan ståndpunkt i svaret. Jag hoppas att Lena Hjelm-Wallén kan motbevisa mig på den punkten. I svaret tas inte ställning för den eritreanska befolkningens rätt att själv få bestämma över sin framtid. Vad är det för fel på den principen? Det kan föda en misstanke om att den svenska regeringen i själva verket har tagit ställning för Etiopien i denna

konflikt, om inte regeringen agerar för att få till stånd en fredlig lösning baserad på principen om självbestämmande för den eritreanska befolkningen.

Anf. 5 Statsrådet LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Sverige tar framför allt ställning för att de fattiga, utsatta människorna i Etiopien skall få fred. Jag menar då befolkningen i hela Etiopien, även i de norra delarna inkl. Eritrea. Det är det viktiga. Man kan knappast lösa konflikten genom att säga att den ena parten har rätt. Här måste man förhandla. Det har vi framfört till den etiopiska regeringen. Jag nämnde förut mitt besök i Etiopien för bara en månad sedan. Vi har också haft besök här från Etiopien, och vi har då framfört samma uppfattning. Vi har sagt samma sak till de olika befrielseörelserna i Eritrea. Det finns alltså fler befrielseörelser i Eritrea. EPLF är inte den enda.

Vi har kunnat konstatera att det dess värre råder brist på förhandlingsvilja. Vi har sagt att man bör ompröva den inställningen, t. ex. inom den etiopiska regeringen. Man har där lagt fram förslag om en ny konstitution som möjliggör en viss autonomi för olika regioner. Det borde vara en utgångspunkt för att kunna föra diskussioner. Man bör ta fasta på de faktiska omständigheterna. Detta med den nya konstitutionen är en sådan omständighet. En annan är den utbredda svälten, som borde leda till att båda parter låter människors överlevnad gå före kriget.

Anf. 6 MARIA LEISSNER (fp):

Herr talman! Jag instämmer i formuleringen i statsrådets svar, att svälten aldrig får bli "en bricka i spelet i detta krig". Alla former av agerande som förhindrar hjälparbete att äga rum och hjälpsändningar att komma fram till Eritrea och övriga drabbade områden i Etiopien måste naturligtvis fördömas. Därvidlag råder ingen skillnad i mening mellan mig och biståndsmistern.

Jag noterar också ett annorlunda tonfall i biståndsmisterns senaste inlägg, jämfört med det i interpellationssvaret, beträffande möjligheten av en förhandlingslösning i Etiopien. Det är tillfredsställande att ana att regeringen kanske kommer att slå in på ett nytt spår för att verkligen ta itu med en av de viktigaste orsakerna till svältproblemet och katastrofsituationen, nämligen kriget. Jag hoppas att så blir fallet. Detta krig har nu pågått i snart tre decennier. Orsaken till kriget ligger i att Etiopien i strid mot FN-beslutet 1950 införlivade Eritrea med Etiopien. I FN-beslutet nämns att federationen mellan Etiopien och Eritrea i huvudsak skall gå ut på gemensamt samarbete eller etiopisk överhöghet när det gäller försvar, utrikesaffärer, valuta, utrikeshandel och andra saker. Det vore naturligtvis mycket positivt om man kunde nå tillbaka till en sådan situation och att detta alternativ, det nu över tre decennier gamla FN-beslutet, kunde utgöra en möjlig modell för en framtida lösning av konflikten mellan Etiopien och Eritrea, där det väsentliga är att den eritreanska befolkningen har rätt till självbestämmande. Därför vill jag till slut upprepa min fråga till biståndsmistern om den eritreanska befolkningens rätt till självbestämmande: Vad anser regeringen om detta?

Prot. 1987/88:112
2 maj 1988

*Om hjälpinsatser för
Afghanistans folk*

Anf. 7 Statsrådet LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! För att svara på Maria Leissners fråga vill jag säga att det är så att den svenska regeringen erkänner stater. Vi ger inte något erkännande åt olika rörelser. Denna principiella inställning innebär inte att vi fränkänner ett folk grundläggande fri- och rättigheter. Vad gäller den eritreanska befolkningen vill vi naturligtvis ha en lösning som fullt tillgodoser dess grundläggande fri- och rättigheter.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellation 1987/88:238 om hjälpinsatser för Afghanistans folk

Anf. 8 Statsrådet LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Bengt Silfverstrand har frågat på vilket sätt den svenska regeringen är beredd att medverka internationellt och genom egna insatser för ökad humanitär hjälp till det afghanska folket samt vilken beredskap regeringen har för att så snart läget medger kunna medverka i ett återuppyggnadsarbete i det svårt sargade landet.

Sverige lämnar ett omfattande stöd till flyktingar genom FN:s flyktingkommissarie och Världslivsmedelsprogrammet. Efter Sovjetunionens invasion i Afghanistan har Sverige även lämnat direkta humanitära bidrag om totalt 80 milj. kr., huvudsakligen genom FN:s flyktingkommissarie och enskilda organisationer, till de afghanska flyktingarna i Pakistan. Sverige har även bistått den krigsdrabbade afghanska civilbefolkningen med humanitär hjälp om totalt 70 milj. kr., bl. a. mat och mediciner, som förmedlats av Svenska Afghanistankommittén och Lutherhjälpen. Afghanistankommittén utför ett utomordentligt gott arbete. Ungefär 80 % av de mediciner som når av gerillan behärskade områden kommer från kommittén.

Svenska regeringen välkomnar efter många års förhandlingar de avtal som nu har ingåtts i Genève. Dessa avtal utgör ett första steg mot en lösning av konflikten i Afghanistan. Avtalens främsta innebörd är att de sovjetiska okkupationstrupperna skall lämna landet.

Det internationella givarsamfundet, inkl. FN-organen, är nu i färd med att förbereda repatrierings- och rehabiliteringsinsatser. Regeringen har redan aviserat att Sverige är berett att fortsätta och ytterligare utvidga stödet till det afghanska folket.

Mina intryck från mitt besök i Pakistan nyligen understryker oklarheten i den politiska situationen. Det är omöjligt att nu säga när flyktingarna kommer att börja återvända. Ett omfattande förberedelsearbete för de mycket stora insatser som erfordras har dock inletts.

När insatser i Afghanistan blir möjliga kommer såväl det politiska läget som säkerhetsfrågor att kräva att biståndet samordnas inom FN:s ram. För detta talar även effektivitetssynpunkter. Från svensk sida har vi sedan länge betonat vikten av en stark samordning på hög nivå inom FN. Detta torde bäst ske genom att en särskild FN-samordnare utses.

förutsett stora och ökande behov av insatser till förmån för det svårt drabbade afghanska folket. Utrymme finns därför inom i första hand katastrofanslaget för extra bidrag till FN och enskilda organisationer för repatriering och återuppbyggnad. I kontakter med FN och potentiella givarländer verkar Sverige för en stor internationell uppslutning för att tillfredsställa de omfattande hjälpbehoven i Afghanistan.

Anf. 9 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka bistandsministern för svaret på min interpellation.

Sovjetunionens åttaåriga ockupation av det här fattiga och underutvecklade landet i Centralasien är ett av de värsta exemplen på kränkning av folkrätten och brott mot mänskliga rättigheter som världshistorien känner. 12 000 av Afghanistans 22 000 byar har förstörts eller övergivits. Skördarna i landet har minskat med 40 % i genomsnitt. Sekelgamla och mycket sinnrika underjordiska vattenledningar har förstörts i många torrområden.

Sovjetunionens brutala krigföring har drabbat stora delar av civilbefolkningen. Värst utsatta är barnen. På Röda korsets sjukhus i den pakistanska gränsstaden Peshawar har jag med egna ögon sett barn med sönderskjutna ansikten och barn med avslitna armar och ben.

Flera bedömare varnar nu för en massvält som hotar att döda ännu fler människor. Hittills beräknas ca 1 miljon civila offer ha skördats i det grymma kriget.

Jag är, som också framgår av interpellationen, givetvis väl medveten om det oerhört komplicerade politiska läget i Afghanistan och de betydande svårigheter som föreligger att förutsäga den militära och politiska utvecklingen i landet under den närmaste tiden. Ändå är det väsentligt att redan nu understryka att Afghanistans återuppbyggnad torde bli en av efterkrigstidens största biståndsuppgifter. Det är därför väsentligt att omgående planera och förbereda biståndsinsatser som kan sättas in i större skala så snart tillfälle erbjuds. Viktigt är också att undersöka möjligheterna att göra insatser även om total fred inte inom överskådlig tid kan skapas i hela landet, något som förefaller osannolikt. Vilka är t. ex. förutsättningarna att kunna samarbeta med lokala motståndsgupper som kontrollerar mindre områden?

I debatten har ofta gjorts gällande att Sverige blundar för Sovjets skändliga övergrepp mot Afghanistan, och att vi inte gjort tillräckliga biståndsinsatser för landet.

Bistandsministerns svar är mycket klargörande på denna punkt. Det förtjänar att understrykas att Sverige gjort vad som rimligtvis kan begäras utifrån de förutsättningar som råder i fråga om biståndsinsatser i ett land som befinner sig i inbördeskrig.

Man kan t. o. m. påstå att vår humanitära hjälp till landet varit synnerligen effektiv. Mycket få biståndsorganisationer har lyckats bedriva biståndsarbete av något mera organiserat slag inne i Afghanistan. Det är egentligen bara den norska och den svenska Afghanistankommittén och den franska organisationen Läkare utan gränser som kunnat arbeta inne i gerillans områden.

Här förtjänar verkligen Svenska Afghanistankommitténs insatser att

framhållas. Bara i år har Afghanistankommittén förmedlat 30 milj. kr. Kommittén driver ett 50-tal sjukvårdskliniker och ansvarar för 800 sjukvårdare. Det är merparten av den befintliga sjukvården i gerillakontrollerat område, som biståndsministern också påpekar. Dessutom ansvarar kommittén för skolundervisningen för 37 000 barn. Därutöver görs stora insatser bland flyktingar utomlands.

En första förutsättning för att ett samordnande av de internationella biståndsinsatser skall kunna komma till stånd är givetvis att Sovjettrupperna lämnar Afghanistan. Enligt det avtal som nu ingåtts i Genève skall reträtten vara fullbordad i februari 1989.

Även om oklarheten i den politiska situationen är påtaglig, måste förberedelser göras för att man skall kunna öka den humanitära hjälpen till Afghanistan. Det kanske allt annat överskuggande problemet – 5 miljoner afghanska flyktingars repatriering – kräver också noggranna överväganden. Kan flyktingar över huvud taget återvända till hemlandet under nu rådande förhållanden? Vad innebär UNHCR:s förberedelser för flyktingarnas återtag? FN:s flyktingorgan avser uppenbarligen att snarast etablera sig i huvudstaden Kabul. Finns det planer och förutsättningar för flyktingarbete också utanför Kabulområdet?

Jag vore tacksam för ytterligare någon kommentar kring flyktingproblematiken från biståndsministerns sida.

Anf. 10 Statsrådet LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Flyktingproblematiken är naturligtvis den allra största frågan när man skall bistå Afghanistan, sedan det väl har blivit fredliga förhållanden där.

Jag vill gärna säga att vi vet en hel del om de flyktingar som finns i Pakistan, i området runt Peshawar. Bengt Silfverstrand och jag har båda besökt området, liksom många andra svenskar, och Svenska afghanistankommittén utför ett mycket gott arbete där. Men jag vill erinra om att det också i den andra riktningen finns omfattande flyktingskaror, nämligen i Iran, och om dem – 2 miljoner tror man de är – vet vi väldigt litet. Den flyktingrepatriering som skall äga rum från Pakistan är svår nog, men problemen kan vara ännu större i fråga om de flyktingar som finns i Iran, eftersom det internationella givarsamfundet vet så litet om både deras behov och deras situation.

Så till den fråga som Bengt Silfverstrand här tog upp – de politiska problemen med de kontakter som FN-organ måste ha.

Det är ju så att flyktingkommissarierna måste ha förbindelser också med den nuvarande regimen i Kabul, detta för att vid en repatriering kunna bistå och skydda flyktingarna när de flyttar tillbaka till sina hembyar. Sådant arbete innebär alltid att man måste ha kontakter med alla parter som är inblandade i en konflikt. Det kan vara regeringar, motståndsrörelser, lokala makthavare, olika lokala myndigheter osv. Det här är ingen ny uppgift för UNHCR, så jag tror att de som sköter dessa frågor skall, med sin erfarenhet, kunna hantera också detta. Flyktingkommissariens medverkan vid repatriering av flyktingarna regleras ju också i Genèveavtalet. Här förutsöks de kontakter som skall förekomma med regeringarna i Afghanistan och Pakistan.

Personligen har jag den uppfattningen att flyktingarnas återvändande till

hembyarna kommer att ta tid. Först måste säkerhetsläget vara ordentligt känt och acceptabelt. Sedan måste också en del låt mig säga första sortens biståndsinsatser ha gjorts, t. ex. minröjning och byggande av vägar och broar, liksom att de afghanska flyktingfamiljerna skickar någon hem till byn för att se hur det är där och kanske börjar med dessa "första åtgärder". Allt det här innebär att det hela tar tid. Men med hänsyn till att 60–70 % av flyktingarna i Pakistan kommer från de angränsande provinserna i Afghanistan finns det ändå möjligheter att verksamheten börjar, och börjar på ett sätt som inte riktigt kan kontrolleras av vare sig FN-organ eller enskilda organisationer, utan flyktingarnas egen hemlängtan kommer att avgöra hur snabbt det går.

Det viktiga i detta läge är att vi alla – bilaterala givare, enskilda organisationer och FN-organen – är förberedda för detta, och att man nu intensifierar förberedelsearbetet. Det är viktigt att FN tar ledningen för detta, och vi hoppas att FN snart utser en samordnare på en hög nivå.

Anf. 11 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Herr talman! Jag vill tacka biståndsministern för det kompletterande inlägget.

Den andra delen av frågan har ju mycket stark anknytning till det politiska läget. Jag har således full förståelse för ågerandet i nuvarande situation – själva fysiska tillbakadragandet har ju knappast ens påbörjats. Vi vet att det snarast föreligger nästan total oenighet bland motståndsgrupperna, och det är beklagligt.

Det fanns alltså anledning att ställa frågan om flyktingkommissariens roll, med tanke på att det har gjorts uttalanden från den afghanska motståndsrörelsens sida om att man inte accepterar de lösningar och förslag som har presenterats. Men därom kan vi naturligtvis inte veta särskilt mycket.

Det viktiga är att vi utnyttjar alla möjligheter – självfallet då bl. a. genom FN. Det är viktigt att det är FN som har en samordnande uppgift.

Jag är mycket tillfredsställd med att vi nu har en beredskap för katastrofinsatser. Inom överskådlig tid torde det behövas sådana. Dessutom måste vi utnyttja varje möjlighet när det gäller att förstärka hjälpen och att slå vakt om det fina svenska arbete som bedrivs av Svenska Afghanistankommittén, kraftigt uppbackad av regering och riksdag.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 1987/88:235 om älgjakten ovan odlingsgränsen

Anf. 12 Statsrådet ULF LÖNNQVIST:

Herr talman! John Andersson har frågat mig om jag är beredd att vidta eller föreslå åtgärder för att lösa problemen med säkerhet och viltvård vid älgjakt ovan odlingsgränsen.

Markägaren har den jakträtt som följer med äganderätten. Inom renskötselområdet har även medlemmar i en sameby jakträtt inom lappmärkerna och renbetesfjällen. Samernas jakträtt gäller på både statlig och privat mark.

Denna dubbla jakträtt medför att det nya älgjaktssystemet måste få en speciell lösning i renkötselområdet.

De av riksdagen förra våren godkända riktlinjerna för älgjakten inom renkötselområdet går ut på att olika licensområden överlappar varandra, precis som jakträtten gör. Varje samebys betesområde registreras som ett licensområde. Inom detta licensområde finns såväl statlig som privat mark. Den privatägda marken inom området registreras som särskilda licensområden. De statliga märkförvaltarna upplåter jakträtt på statens mark. Det kan även där bli fråga om att registrera särskilda licensområden inom samebyns stora licensområde.

När det först gäller kravet på produktionsanpassad jakt anser jag inte att de överlappande licensområdena skall utgöra något problem. Det är väl känt för länsstyrelsen hur stor älg tillgången och betestillgången är inom exempelvis samebyns licensområde och därmed även hur stor avskjutningen bör vara. Jag delar därför inte John Anderssons farhågor för att de dubbla licensområdena skulle medföra att kravet på produktionsanpassad jakt inte skulle uppfyllas.

Säkerhetsaspekterna betonas kraftigt i regeringens jaktproposition. För att man skall få en från säkerhetssynpunkt godtagbar jakt har det förutsatts att samerna inte kommer att jaga över hela sitt licensområde samtidigt med jaktlagen på den privata eller på den upplåtta statliga marken. Jag är övertygad om att man efter överläggningar kan lösa denna viktiga säkerhetsfråga i samförstånd. I jaktpropositionen anges att en lösning kan vara att samerna och andra jakträttshavare gör en geografisk uppdelning, så att samerna inte jagar på en del av licensområdet. Den andra möjligheten är att bestämma skilda jakttider för de olika jaktlagen. En kombination av dessa alternativ är givetvis också möjlig.

Länsstyrelsen har ansvaret för att nödvändiga överläggningar kommer till stånd. Med de principer som lagts fast i jaktpropositionen är jag helt övertygad om att överenskommelser som uppfyller säkerhetskraven kommer till stånd.

Förhållandena är olika inom de berörda länen med en varierande grad av statligt ägd mark, privat mark och bolagsmark. Ytterligare riktlinjer för hur älgjakten skall bedrivas ovanför odlingsgränsen skulle därför inte underlätta frågans lösning.

Genom en övergångsbestämmelse i jaktlagstiftningen får älgjakten bedrivas som tidigare t. o. m. år 1989. Denna tid bör givetvis utnyttjas av parterna för att man skall kunna resonera sig fram till en godtagbar lösning.

Anf. 13 JOHN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! Först ett tack till statsrådet Lönnqvist för svaret på min interpellation.

Jag vill inledningsvis säga att det inte är min mening att dramatisera frågan – det behövs inte någon hjälp i den riktningen, eftersom frågan är nog inflammerad redan nu. Å andra sidan vill jag varna statsrådet för den förhoppning om att allt skall gå väl som kan utläsas av svaret. Det finns anledning för statsrådet att med uppmärksamhet följa frågan, då det kan

komma att behövas både initiativ och åtgärder för att problemet skall kunna benas upp.

Det är den s. k. dubbelregistreringen som väcker heta känslor hos de privata markägarna ovan odlingsgränsen, där samebyarna nu registrerar även privat mark som sina licensområden. Enligt rennäringslagen har de haft den rätten även tidigare, men det är en allmän mening bland fjällbefolkningen att attityden nu är hårdare.

I detta sammanhang vill jag kraftigt understryka att ingen förmenar samerna att jaga älg. Tvärtom – att de har denna rätt har klart uttalats vid de jägarmöten som hållits. Vad man fruktar är att det utöver en rennäring även kommer att växa fram en älgnäring.

På andra ställen i vårt land och i andra sammanhang samsas man i ett jaktlag om det finns flera jakträttsinnehavare på en jaktmark. Någon annan ordning är helt otänkbar. De flesta menar att samma förhållande rimligen borde gälla även här.

Om jag skall kommentera svaret när det gäller de två speciella frågeställningarna i min interpellation, konstaterar jag att statsrådet svarar att de överlappande licensområdena inte skall bli något problem för en produktionsanpassad jakt. Jag vill då ställa en följdfråga: Vilken fördelningsprincip kommer att gälla när det finns två jaktlag på samma licensområde eller när områdena överlappar varandra? Här kommer en skälighetsbedömning in i bilden som länsstyrelsen skall göra.

Det finns på detta område erfarenhet av sådan här fördelning, och vad många undrar över är om ungefär samma fördelningsprincip som den som tidigare har tillämpats skall gälla även nu, när de privata markerna tas med i licensområdena.

Vad gäller säkerhetsaspekterna är statsrådet övertygad om att denna viktiga fråga skall lösas i samförstånd genom överläggningar. Det är en mycket optimistisk bedömning, med tanke på vad som hittills har skett. Det pekar mera i den riktningen att det blir fråga om den stora oredan eller, som någon sade på ett av de många sammanträden som hittills har hållits, om Vilda västern.

Låt mig nämna att inte mindre än 39 jaktledare i Västerbottens inland nu har skrivit till länsstyrelsen och krävt att denna skall klarare ange gränserna för licensområdena inför årets älgjakt. Det är en mycket stor oro för att säkerheten kan komma på undantag som har gjort att de har framställt denna begäran.

Jag vill också ta tillfället i akt att be statsrådet fundera över om det inte skulle vara bra ur flera aspekter att det gjordes en ordentlig utredning om hela detta frågekomplex. Det är många som hävdar att det finns åtskilliga oklarheter i lagstiftningen, kanske framför allt då det gäller tolkningen av de privata markägarnas rättigheter. Bl. a. vet jag att det finns delade meningar om vilka områden som går under benämningen utmarker – områden som är mycket viktiga just i detta sammanhang. Jag har självfallet ingen egen uppfattning i sådana här frågor, men jag tycker att om det råder oklarheter, bör något initiativ rimligen tas för att rätta ut frågetecknen.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag säga att jag, trots statsrådets lugna besked, utgår från att statsrådet följer utvecklingen på det här området med

uppmärksamhet och är beredd att vidta de åtgärder som blir nödvändiga. Det vore ytterligt tragiskt om motsättningarna drevs upp till den grad att frågan inte blir hanterlig. Jag utgår i alla fall från att vi är överens om den saken.

Anf. 14 LEIF MARKLUND (s):

Herr talman! Anledningen till min inblandning i den här debatten är de svårigheter som synes uppstå med att lösa problemen kring älgjakten ovan odlingsgränsen. problem som Andersson mycket riktigt pekar på i sin interpellation. Vi utgick ifrån att dessa problem skulle vara möjliga att lösa i samband med att vi antog den nya jaktlagen. Men det som nu utspelar sig i norra Västerbotten, Norrbotten och Jämtland visar att vi kommer att få ordentliga problem i Norrland. Dubbelregistreringen verkar bli svårare än vi hade förutsett.

För Norrbottens del har vi skjutit upp ikraftträdandet till nästa år. Men redan nu ser vi motsättningarna, som jag hoppas inte skall få växa ytterligare – en sak som John Andersson också påpekade – och anta sådana proportioner att vi inte bemästrar dem. Vad som enligt mitt förmenande är viktigt är att vidmakthålla den produktionsanpassningstanke som den nya jaktlagen föreskriver. För nödvändigheten av detta talar de stora problem som växer fram i fjälltrakterna kring Arjeplog och på andra ställen i Norrbotten. Där har vi anhopningar av vandringsrenar som förstör skogen på ett sådant sätt att vi inte längre kan acceptera det. Detta är ett mönster som följer av den del av verksamheten som icke har varit föremål för produktionsanpassning under de senaste åren. Jag utgår från att produktionsanpassning vidmakthålls och att man försöker lösa frågan inom den ramen. Jakten måste vara den viltvård som vi skall beskatta stammen med. Våra krav på starka säkerhetsåtgärder får det icke tummas på. Vi måste hålla fast vid säkerhetsreglerna på ett godtagbart sätt.

De anvisade vägarna för att lösa problemen med den dubbelregistrerade jakträtten borde ha varit framkomliga. Jag utgår från att vi, om ordentliga instruktioner ges, kommer att nå det målet; jag hoppas det.

Kiruna jaktklubb med sina 5 000–6 000 medlemmar är i dag på det klara med hur man vill lösa problemet. Klubben utgår från att det skall vara en geografisk uppdelning av områden. Jag stöttar Kiruna jaktklubb i den tankegången. Detta vore den bästa lösningen på dubbelregistreringsproblemet.

Herr talman! Jag utgår från att resp. länsstyrelse följer frågan ordentligt. Skulle det visa sig att man inte hittar en lösning, inte kommer fram till modeller som kan accepteras av både samer och övriga jakträttsinnehavare, måste frågan tillbaka till departementet för ytterligare beredning, kanske en beredning som går i samma riktning som den John Andersson förordar. Men om det visar sig att det är rennäringslagen som är ett hinder för att man skall komma till en lösning, borde man kanske överväga en översyn även av den.

Anf. 15 Statsrådet ULF LÖNNQVIST:

Herr talman! Jaktpropositionens syfte var inget annat än att lägga fast en del principer som i sin tur skulle kunna ligga till grund för överenskommelser mellan de berörda parterna. Det gäller alltså att förhandlingsvägen klara ut

olika praktiska problem. Det ankommer i detta fall på länsstyrelsen att svara för att de nödvändiga överläggningarna kommer till stånd, och jag utgår från att så sker. Jag är naturligtvis helt ense med John Andersson och Leif Marklund om nödvändigheten av att följa frågan, dvs. se efter hur länsstyrelsen agerar och tar initiativ och hur man kommer fram till praktiska lösningar. Jag kan självfallet ge det raka beskedet att jag kommer att nära följa denna fråga.

Förslaget i propositionen utgör inget hinder mot exempelvis en överenskommelse om att samerna skall ta ut sin älgutdelning inom ett eller flera avgränsade jaktområden inom samebyn. En sådan lösning kan naturligtvis kombineras med skilda jakttider, om man vill ha det, så att också andra jaktlag kan jaga inom samma område. Sådana överenskommelser bör underlättas av att överläggningarna kan ske med utgångspunkt i ett system som förutsätter att alla berörda parter bidrar till att jakten organiseras på ett lämpligt sätt.

Detta är ju ingenting nytt. Som John Andersson mycket riktigt påpekade har samerna haft denna rättighet lagfäst i ungefär hundra år, och att man då går över till ett särskilt licenssystem bör inte innebära att man inte skall kunna leva ihop på områdena. Jag vill alltså understryka nödvändigheten av att länsstyrelserna ordentligt tar tag i denna fråga, och det utgår jag från att de kommer att göra.

John Andersson undrade också över vilka fördelningsprinciper som skall gälla vid fördelningen av tillstånden. En utgångspunkt är tillgången på älg. Dessutom handlar det om antalet medlemmar i samebyn, om antalet privata markägare och om den tidigare tilldelningen. Slutsatsen av allt detta bör vara att det i stort sett blir som det har varit hittills.

Jag vill alltså än en gång understryka för det första att det inte är några nya principer som införs utan man har nu också i jaktlagen fastställt den rätt som samerna har till denna jakt och som har varit lagfäst i annan lagstiftning i ungefär hundra år. För det andra har länsstyrelserna dessutom ett stort ansvar för att se till att detta skall fungera, och för det tredje skall jag självfallet med stor uppmärksamhet följa denna frågas fortsatta utveckling.

Jag menar att om det behövs förändringar är det länsstyrelsernas sak att påpeka det. Vi får också möjlighet att bedöma om ytterligare utredningsarbete blir nödvändigt när vi ser hur detta kommer att fungera i den praktiska verkligheten.

Länsstyrelserna har alltså till uppgift att tala om ifall det behövs förändringar i lagstiftning eller i andra bestämmelser, och detta skall vara initierat av vad man kommit fram till vid de överläggningar som skall föras mellan de berörda intressenterna.

Anf. 16 JOHN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet Lönnqvist för det mycket klara beskedet att han avser att mycket noggrant följa länsstyrelsernas arbete för att lösa problemet. Det är mycket bra, eftersom jag för min del ställer mig mycket tveksam till att man kommer att klara av det hela. Min inställning grundar sig på de erfarenheter som jag har. Under mer än tio år har länsstyrelsen i Västerbotten utan någon som helst framgång försökt att lösa

problemet i samband med att vi har fått en fast vildrenstam nedanför odlingsgränsen. Kanske tiotusentals renar befinner sig nu året runt långt ned i Ångermanland. Jag är alltså mycket tveksam till att man skall kunna klara av de ifrågavarande problemen, då man ju inte under en tioårsperiod har kunnat klara det problem som jag nyss nämnde.

I fråga om fördelningsprincipen står det faktiskt i den jaktlag som vi nyligen har fattat beslut om bara om skälighetstilldelning. Det framhålls att det saknas beräkningsgrund när det gäller fördelning. Jag har fått uppgift om hur man nu har gått till väga. Förra året fick en sameby tilldelning på 220 djur. 74 av dessa tilldelades jägare från annat håll, medan 13 jägare i samebyn lade beslag på 146 djur av dessa 220. Det uppstår farhågor bland fjällbefolkningen när privata marker tas med i licensområdet. Man frågar sig hur fördelningen kommer att bli.

En annan fråga gäller rätten att jaga. Rennäringslagen ger samerna rätt att jaga. Men det får väl inte bara bli en fråga om nyanser. Det måste väl vara en markant skillnad mellan rätten att jaga och något som liknar näring eller rörelse. Det handlar ju hela tiden om hur mycket fjällbefolkningen skall tvingas att ta hänsyn, trots att det gäller den egna marken.

Jag vill emellertid än en gång säga att jag är mycket glad över att statsrådet lovat att med stor uppmärksamhet följa frågans hantering framöver.

Anf. 17 LEIF MARKLUND (s):

Herr talman! Med tanke på folks oerhörda känslomässiga engagemang i jaktfrågorna är jag utomordentligt tillfredsställd med statsrådets svar på interpellationen. Efter att i dag ha fått höra statsrådets inställning, utgår jag ifrån att frågan kommer att föras framåt. Det är min förhoppning att problemen skall kunna lösas i god tid, innan motsättningarna har piskats upp till en sådan nivå att vi får olust i våra jaktmarker. Jakten är trots allt en liten folk rörelse. Vi borde hålla det hela på en sådan nivå att alla kan vara sams.

Anf. 18 Statsrådet ULF LÖNNQVIST:

Herr talman! Jag ber verkligen att få instämma i det sista som sades. Det är naturligtvis en stor förhoppning att dessa frågor skall kunna lösas på ett sådant sätt att alla kan hålla sams.

Det hänsynstagande som John Andersson pekade på att den enskilde markägaren måste ta till samerna är ingenting nytt. Sådana hänsynstaganden har man fått göra sedan många år tillbaka. Det har t. o. m. varit lagfäst i hundra år.

Jag utgår ifrån att länsstyrelsen skall kunna lösa detta tillsammans med de berörda parterna. Som tidigare sagts skall vi härifrån följa frågan med stor uppmärksamhet. Om det inte går att finna godtagbara lösningar, utgår jag ifrån att länsstyrelsen ber om sådana förändringar i gällande bestämmelser att man kan finna dessa lösningar.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Föredrogs och hänvisades
Motion
1987/88:Sk55 till skatteutskottet

Prot. 1987/88:112
2 maj 1988

Meddelande om interpellationer

6 § Föredrogs men bordlades åter
Finansutskottets betänkanden 1987/88:16 och 22
Skatteutskottets betänkande 1987/88:35
Utrikesutskottets betänkande 1987/88:24
Socialförsäkringsutskottets betänkanden 1987/88:21 och 22
Socialutskottets betänkanden 1987/88:17–19
Utbildningsutskottets betänkande 1987/88:15
Trafikutskottets betänkande 1987/88:22
Jordbruksutskottets betänkande 1987/88:26
Näringsutskottets betänkanden 1987/88:28 och 29

7 § Anmälades och bordlades
Motionerna

med anledning av prop. 1987/88:171 om reformering av den allmänna försäkringens efterlevandeförmåner m. m.

1987/88:Sf36 av Barbro Sandberg (fp)
1987/88:Sf37 av Rune Thorén (c)
1987/88:Sf38 av Lars Werner m. fl. (vpk)
1987/88:Sf39 av Martin Olsson och Gunhild Bolander (c)
1987/88:Sf40 av Alf Svensson (c)
1987/88:Sf41 av Sylvia Pettersson m. fl. (s)
1987/88:Sf42 av Ulla Tillander m. fl. (c)
1987/88:Sf43 av Nils Carlshamre m. fl. (m)
1987/88:Sf44 av Görel Bohlin m. fl. (m)
1987/88:Sf45 av Göran Ericsson (m)
1987/88:Sf46 av Monica Öhman och Ewa Hedkvist Petersen (s)
1987/88:Sf47 av Ann-Cathrine Haglund m. fl. (m)
1987/88:Sf48 av Gunnel Jonäng (c)
1987/88:Sf49 av Charlotte Branting m. fl. (fp)
1987/88:Sf50 av Margit Gennser och Alf Wennerfors (m)

8 § Meddelande om interpellationer

Meddelades att följande interpellationer framställdes

den 29 april

1987/88:256 av Daniel Tarschys (fp) till socialministern om beslut om huvudmannaskapet för statliga myndigheter:

Genom beslut den 17 mars har regeringen godkänt ett avtal varigenom

17

Prot. 1987/88:112
2 maj 1988

Meddelande om interpellationer

huvudmannaskapet för den statliga myndigheten giftinformationscentralen överförs till Apoteksbolaget AB.

Huvudmannaskapsförändringen har inte underställts riksdagens prövning. En proposition (1987/88:161) med rubriken "om överföring av verksamheten vid statens giftinformationscentral till Apoteksbolaget AB" har visserligen avlåtits till riksdagen, men i denna redovisas förändringen som ett faktum.

Frågan om regeringens befogenheter i ärenden av detta slag är av principiellt intresse. Det vore därför värdefullt om socialministern kunde besvara följande två spörsmål:

1. På vilka grunder har regeringen bedömt att den själv kan besluta att en myndighet skall avvecklas och dess verksamhet överförs till ett företag?

2. Är det regeringens bedömning att liknande huvudmannaskapsförändringar fortsättningsvis skall kunna genomföras utan riksdagens prövning?

1987/88:257 av *Elver Jonsson* (fp) till socialministern om minskning av alkoholkonsumtionen i Sverige:

Det klara sambandet mellan bruk och missbruk av alkohol ger vid handen att lägre totalkonsumtion leder till färre alkoholskadade. Omvänt innebär en höjd konsumtion en acceleration av missbruk och skador. Det mest iakttagbara är de många olyckorna och dödsfallen i trafiken och i arbetslivet samt de flera tusen, i förtid, döda varje år på grund av alkoholbruket. Uppskattningsvis är var fjärde eller var femte sjukhussäng upptagen av personer med alkoholrelaterade sjukdomar. Den helt dominerande orsaken till de många våldsbrotten är alkohol och andra droger.

Det finns alltså starka humanitära, sociala, medicinska och ekonomiska skäl att pressa tillbaka totalkonsumtionen av alkohol. Riksdagen har beslutat att samhällets mål för alkoholpolitiken skall vara att minska den totala alltför höga alkoholkonsumtionen för att komma till rätta med skador och missbruk. För att nå detta mål beslöt riksdagen 1977, och i delbeslut i senare riksdagar, en rad åtgärder. Bakom beslutet ligger insikten om att den totala skadebilden starkt påverkas av den totala alkoholkonsumtionen. Sedan riksdagsbeslutet 1977 har en nedgång skett även om en de senaste två tre åren utplanad konsumtionskurva har försämrat den allmänt goda trenden.

Prisinstrumentet torde vara ett av de mest effektiva verktygen i alkoholpolitiken. Den mest iögonfallande bristen i en konsekvent alkoholpolitik är senfärdigheten när det gäller prisjusteringen på alkoholvaror. Opinionsmässigt torde aktiviteten behöva öka, och regeringen och socialministern har en ansvarsfull position att gå i spetsen för en sådan kunskapsbaserad opinionsbildning. Att alkoholfrågan inte togs upp i senaste regeringsdeklarationen och att statsministern inte heller tagit till orda i detta vårt största sociala problem är illavarslande och tyder på brister i det sociala ansvarstagandet.

Inför sommarens turist- och badsäsongs är det viktigt att alkoholfrågan aktualiseras. Trafikdöden slår till hårt sommartid och under stora helger. Båtlivets expansion och farkosternas ökade mängd och högre hastighet är ett annat olycksområde. Påfrestningen på den allmänna sjukvården tål inte en extra belastning. Därför är det utomordentligt angeläget att regeringen tar

krafttag för att hävda de alkoholpolitiska målen och för att leva upp till löftet gentemot Världshälsoorganisationens (WHO) uppmaning att kraftigt reducera alkoholkonsumtionen i Sverige.

Med anledning av de iakttagelser som kunnat göras de senaste veckorna beträffande alkoholkonsumtionen vill jag till socialministern ställa följande frågor:

1. Vilka åtgärder avser regeringen att vidta inför den stundande sommarsäsongen när det gäller att minska skador och dödsfall på grund av alkoholbruk?
2. Avser regeringen att vidta särskilda åtgärder för att uppnå de fastställda alkoholpolitiska målen och förverkliga Världshälsoorganisationens (WHO) uppmaning om en kraftig minskning av alkoholkonsumtionen i Sverige?

1987/88:258 av *Lars De Geer* (fp) till kommunikationsministern om fordonsavgifterna i Sverige och Norge:

Med hänsyn till det intensiva nordiska samarbete som råder på många områden är det förvånande olikheter i villkoren för svenska lastbilar som går i Norge och norska lastbilar som går i Sverige, framför allt i fråga om avgiften per körd mil.

Då en svensk lastbil går i Norge får man i förskott betala 20–23 kr. per körd mil, medan man för en norsk lastbil i Sverige dels betalar endast ca 5 kr. per körd mil, dels kan erhålla kredit från svenska tullverket och alltså betala i efterskott.

Mildebiteringen är den stora orättvisan gentemot de svenska åkarna, men även mindre viktiga skillnader finns. En svensk lastbil debiteras ej någon avgift om i Norge körd sträcka är mindre än 30 kilometer, varemot en norsk åkare kan åka 50 kilometer gratis i Sverige. En norsk åkare får tullfritt ha 400 liter i tanken vid inresa till Sverige, medan en svensk endast får ha 200 liter vid inresa till Norge. Ytterligare några orättvisor tycks föreligga, bl. a. om svenska åkare jämför sig med danska åkare som vid körning i Norge åtnjuter nedsättning av kilometeravgiften.

En nordisk arbetsgrupp avgav 1986 en rapport med titeln "Fordonsavgifter i de nordiska länderna". Det är i dag ett känt faktum att den norska lastbilstrafiken i Sverige är avsevärt större än den svenska i Norge. Detta förhållande kan naturligtvis i stor utsträckning skyllas på geografiska omständigheter, men de helt olika villkoren som i dag råder spelar säkerligen också en betydande roll.

Avser statsrådet, mot bakgrund av dels den nämnda rapporten, dels ovan ställda frågor angående de orättvisor som i dag råder, att vidta någon åtgärd för att skapa jämlikhet mellan fordonsavgifterna i Sverige och Norge?

1987/88:259 av *Siv Persson* (fp) till miljö- och energiministern om minikraftverken:

Minikraftverk, det låter oskyldigt. Effekten brukar anges i kilowatt och det är ju närmast en hushållsenhet i energisammanhang. Ett minikraftverk definieras som ett kraftverk med en generatoreffekt på upp till 1500 kW. Det

är en typisk skrivbordskonstruktion, begreppet har ingen teknisk, hydrologisk, ekologisk eller annan innebörd.

Nästan all minikraftsutbyggnad i södra och mellersta Sverige handlar om renovering och komplettering med nya aggregat.

I norra Sverige handlar det däremot om ren och skär exploatering i gammal känd stil. Privata bolag åker runt och köper upp fallrättigheter i orörda vattendrag.

Eftersom de enskilda fallhöjderna är små – alla större tillåtna fall och forsar är ju redan utbyggda – måste vattnet ledas långa vägar i konstgjorda kanaler och tuber för att det skall bli någon fallhöjd av sluttningarna. Den ursprungliga bäckfåran töms på sitt vatten och ligger död kvar. Överdämningar och regleringar hotar på samma sätt som de alltid har gjort. Exploateringen underlättas av den nya infrastrukturen med skogsbilvägar som gör det möjligt att bygga långt inne i den s. k. ödemarken.

I regeringens förslag till vattenkraftplanen angavs minikraftverk komma att ge ett tillskott på ca 200 Gwh. I en promemoria från industridepartementet, DsI 1985:5, dvs. ett år senare, anges minikraftverken kunna ge 400 Gwh.

Vad tänker regeringen göra för att bedömningarna av minikraftverk skall bli så likvärdiga som möjligt i vattendomstolarna?

Anser regeringen att vattenlagens regler är tillfredsställande när minikraftverk tillåts i orörda vattendrag uppe i fjällvärlden (Sösjöån)?

Vad kommer regeringen att göra för att förhindra att en stor mängd orörda småvattendrag främst i Norrland byggs ut?

Vad avser regeringen göra för att förhindra att vattendomstolarnas bedömning av naturresurslagens regler blir felaktiga?

Vad avser regeringen göra för att skapa garantier för att vattendomstolarnas bedömningar av minikraftverksprojekt i undantagna älvar stämmer överens med naturresurslagens regler?

Vad anser regeringen i dag att minikraftverken, med hänsyn till miljöeffekterna, kan ge i tillskott?

1987/88:260 av *Agne Hansson* (c) till finansministern om 1990 års allmänna fastighetstaxering:

Enligt gällande riksdagsbeslut skall taxering av småhus genomföras år 1990 och taxeringsvärdet i princip åsättas utifrån marknadsvärde i aktuellt område.

Under senare år har emellertid fastighetspriserna stigit kraftigt på många håll i landet, bl. a. beroende på att den förda ekonomiska politiken lett till en allt snabbare koncentration i samhället med ett kraftigt pristryck på bostadsmarknaden som följd. Utvecklingen har varit särskilt kraftig i de större städerna.

Det är emellertid nödvändigt att den kommande taxeringen inte leder till en automatisk skärpning av skattetrycket eller till kraftigt ökade ekonomiska påfrestningar för småhusägarna i form av höjda skatter och avgifter.

En småhusägare, vars villa i dagsläget är taxerad till 400 000 kr. och riskerar få ett fördubblat taxeringsvärde, får med övriga regler oförändrade en fördubblad fastighetsskatt, en tredubblad schablonintäkt och kanske

också förmögenhetsskatt.

Det ökade förmögenhetsvärdet på småhuset kan ägaren eventuellt tillgodogöra sig vid en försäljning, samtidigt som boendekostnaderna i princip ökar direkt. I normalfallet torde också småhuset ha köpts som bostad och inte som ett objekt för kapitalplacering. Det innebär att man som fastighetsägare inte har någon reell valmöjlighet utan tvingas betala de ökade boendekostnader ett ökat taxeringsvärde leder till.

Frågan om justeringar i fastighetsskatteskalor aktualiserades i samband med att principerna för taxeringen av hyreshus behandlades av riksdagen. Riksdagen avslog därvid regeringens förslag till fastighetsskatteskärpning för såväl småhus som hyreshus. Bostadsutskottet anförde i samband därmed att fastighetsskatten borde ges en sådan utformning att en oförändrad skatt i princip borde bli resultatet även efter en höjning av taxeringsvärdena. Enligt min mening måste denna princip även vara vägledande vid 1990 års allmänna fastighetstaxering för småhus.

Med anledning av vad som anförts vill jag fråga finansministern:

Avser regeringen att lägga fram förslag om justeringar av skatteunderlaget avseende förmögenhets- och fastighetsskatt samt procentsatserna för schablonintäkter av småhus, så att den allmänna fastighetstaxeringen inte får genomslag i form av ett höjt skattetryck och en höjd boendekostnad för småhusägarna?

9 § Kammaren åtskildes kl. 13.01.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Olof Marcusson